

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2024

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2025 hebben ontvangen. Het ingevulde aanvraagformulier dient voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt na ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

Basisformulier

Dit betreft het basisformulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 geen vangnetuitkering hebben ontvangen, maken gebruik van dit formulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 wel een vangnetuitkering hebben ontvangen dienen gebruik te maken van het uitgebreide formulier. Uitzondering hierop betreft gemeenten tot 5.000 inwoners. Deze mogen te allen tijde gebruik maken van het basisformulier, ook als in de voorafgaande jaren een vangnetuitkering is toegekend.

Aanpassingen in het format van de pagina's met vragen en ondertekening niet toegestaan

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

Meer informatie

Op de website van de Toetsingscommissie staat een verdere toelichting op dit formulier:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2024>

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG:

<https://vng.nl/artikelen/vangnetuitkering-participatiewet-informatie-voor-raadsleden>

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen maatregelen om het tekort te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Die geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij of zij instemt. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal 300 à 400 woorden.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Gemeente Oldambt kampt al jaren met een tekort op het BUIG-budget. Dit tekort was in 2024 €2.819.949. Een hoog tekort in vergelijking met regiogemeenten. De belangrijkste oorzaken van dit tekort zijn:

1. **Groot 'zittend bestand'**. Het tekort ontstaat door een structureel hoog BUIG-volume. Daarbij bestaat een groot deel van het bestand uit inwoners die ouder zijn dan 55 jaar, langdurig bijstand ontvangen en/of een langere afstand tot de arbeidsmarkt hebben (trede 1 en 2 van de Participatieladder);
2. **Langere verblijfsduur in de uitkering door toenemende complexiteit**. Er is een toename van inwoners met meervoudige problematiek. Zij hebben meer en intensievere begeleiding nodig, met als gevolg een grotere afstand tot de arbeidsmarkt;
3. **Toenemende instroom van jongeren**. Specifiek deze doelgroep in Oldambt heeft relatief veel last heeft van één of meerdere complexe problemen;
4. **Instroom en belemmeringen statushouders**. Het totale bijstandsvolume bestaat voor ongeveer 20% uit statushouders; een doelgroep die belemmeringen tot arbeidsparticipatie ervaart door inburgeringsverplichtingen en terughoudendheid van werkgevers in de regio Oost-Groningen;
5. **Beperkte dienstverlening en onvoldoende aanbod voor trede 1 en 2**. Het aandeel van inwoners op trede 1 en 2 in Oldambt (ongeveer 60%) is momenteel significant hoger dan in andere gemeenten. Afgelopen jaren is onvoldoende focus geweest op deze doelgroep, door onvoldoende budget en een hoge caseload bij klantmanagers. Hierdoor is de doelgroep momenteel onvoldoende in beeld.
6. **Knelpunten in de samenwerking met werkbedrijf Afeer**. Deze knelpunten belemmeren de door- en uitstroom:
 - Beperkte gemeentelijke regie bij instroom;
 - Scheiding tussen uitkeringstraject en werktraject;
 - Geen gezamenlijk systeem met Afeer;
 - Afhankelijkheid in de uitstroom van Afeer.

Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.

De gemeente Oldambt nam de volgende maatregelen om het tekort op het BUIG-budget terug te dringen:

- **Actielijn Arbeidsparticipatie**

In 2023 startte de actielijn Arbeidsparticipatie, gericht op meer gemeentelijke grip op de nieuwe uitstroom en activering van het zittend bestand. Hiermee wil de gemeente het aantal inwoners in langdurige bijstandssituaties zoveel mogelijk beperken.

- **Nieuwe re-integratieverordening 2024:**

Deze is vastgesteld in het kader van het Breed Offensief, met als doel de arbeidsparticipatie van arbeidsbeperkten te vergroten;

- **Talent in zich (t):**

In 2024 is het project Talent in zich (t) gestart met het uitwerken van scenario's voor begeleiding van trede 1 & 2. In 2025 stemde het college in met het uitwerken van een maatwerkgericht participatieprogramma. Een programma dat de participatieladder vervangt door een flexibeler systeem. Dit past bij inwoners die niet in een vaste structuur van werktoeleiding passen, zoals mensen met problemen op meerdere leefgebieden. In fase twee wordt het toekomstige proces van Afeer en de gemeente goed op elkaar afgestemd.

- **Acties door Afeer:**

- Afeer werkt aan aanbodversterking, o.a. met 'Werklabs';
- Er is in de arbeidsmarkregio een innovatief programma ontwikkeld ('Kansrijk Talent') dat statushouders en andere werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt activeert. Met goede resultaten: ongeveer 50% stroomt door naar werk of opleiding, terwijl anderen vrijwilligerswerk oppakken of aan taalontwikkeling werken;
- Afeer biedt veel mogelijkheden voor beschermt werk. Momenteel zijn 61 inwoners werkzaam op zo'n plek; bijna 2x zoveel als het landelijk gemiddelde. De wens is op korte termijn nog meer beschutte werkplekken te realiseren;
- In het beleidsplan van Afeer is een lijn ingezet om loonkostensubsidie meer in te zetten.

- **Overbrugbanen**

Oldambt biedt overbrugbanen aan inwoners, die meestal al voor langere tijd, onbetaald of betaald (Wajong/ww/bijstand) thuis zitten. Met de overbrugbanen zorgen we voor een 'brug' naar betaald werkt. Een overbrugbaan is een tijdelijke baan met salaris om de afstand tussen de potentiële werknemer en toekomstige werkgever te overbruggen.

- **Onderzoek tekort BUIG:**

Gemeente Oldambt heeft begin 2025 een onderzoek laten uitvoeren naar de oorzaken van het BUIG-tekort. De conclusies van dit onderzoek dragen bij aan het reduceren van het tekort. Ook is er vanuit het onderzoek specifiek geadviseerd om aan de slag te gaan met het :

- in beeld brengen van de doelgroep en mogelijkheden van trede 1 en 2;
- ontwikkelen van aanbod gericht op maatschappelijke participatie voor trede 1 en 2;
- creëren van werkervaringsplaatsen voor statushouders;
- sturen op uitstroom naar werk via Afeer;
- in eigen beheer nemen van de werkintake;
- versnellen van de uitstroom binnen de eerste drie maanden; en

- vergroten van de inzet van LKS.

B. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Bovenstaande maatregelen worden in gezamenlijkheid ingezet en zijn gericht op het krijgen van meer gemeentelijke grip op de nieuwe uitstroom en het vergroten van de uitstroom. Door het verkrijgen van inzicht in het zittende bestand kunnen ontwikkelbare inwoners actief worden begeleid richting ontwikkeling. Ook bieden de maatregelen passende programma's voor statushouders en inwoners met meervoudige problematiek - doelgroepen die veel voorkomen in het bijstandbestand van Oldambt. Deze maatregelen dragen daarmee bij aan het verlagen van de uitkeringslast.

De gemeente Oldambt is er in 2024 in geslaagd om 211 personen uit te laten stromen uit de uitkering. Dit was 31 plaatsingen meer dan het doel voor 2024.

De gemeente Oldambt gaat door met de inzet van maatregelen en neemt, indien nodig en met behulp van de aanbevelingen uit het onderzoek, aanvullende maatregelen om het tekort op de BUIG verder te reduceren.

Op welke wijze heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd?

In dit onderdeel beschrijft het college op hoofdlijnen hoe het de raad betrokken heeft bij het proces vanaf de signalering van het tekort. Daarbij gaat het om het proces van het bepalen en treffen van maatregelen tot aan het moment van het voorleggen van de verklaring van het college aan de raad. Het college geeft aan op welke momenten het de gemeenteraad heeft geïnformeerd. Het college dient hiervoor een X te plaatsen voor het betreffende onderdeel. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
X	De kadernota, de begroting.
	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
X	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdpijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden plaatst het college een X voor de betreffende onderdelen. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
x	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

NB: bovenstaande tabel dient pas te worden ingevuld nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Beschrijving van het tekort:

Gemeente Oldambt kampt al jaren met een tekort op het BUIG-budget. Dit tekort was in 2024 €2.819.949. Dit bedrag is als volgt berekend:

Netto lasten BUIG-budget 2024	€ 23.538.999
Definitief BUIG-budget 2024	€ 20.719.050
Tekort op BUIG-budget 2024	€ 2.819.949
Tekort in % t.o.v. het BUIG-budget	13,61%

Hiermee voldoet de gemeente Oldambt aan de eerste geldende voorwaarden van de vangnetuitkering, namelijk: 'over 2024 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'.

Daarnaast voldoet de gemeente Oldambt ook aan de tweede voorwaarden: 'over 2022, 2023 en 2024 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over alleen de definitief over 2024 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'. Dit blijkt uit onderstaande berekening:

Definitief BUIG-budget 2024	€ 20.719.050
Resultaat 2022	- € 769.480
Resultaat 2023	- € 1.398.350
Resultaat 2024	- € 2.819.949
Tekort 2022 t/m 2024	€ 4.987.779
Tekort 2022 t/m 2024 in % t.o.v. het BUIG-budget 2024	24,07%

De gemeente Oldambt vraagt een vangnetuitkering aan ter waarde van € 748.044 om het tekort uit 2024 op te vangen. Dit bedrag is als volgt berekend:

Tekort t.o.v. het BUIG-budget	Deel van het tekort	Waarvan vergoed:	Totale vergoeding
0% - 7,5%		0%	
7,5% - 12,5%	€ 1.035.953	50%	€ 517.976
Meer dan 12,5%	€ 230.068	100%	€ 230.068
Omvang vangnetuitkering			€ 748.044

Oorzaken van het tekort:

Aan het tekort voor 2024 liggen de volgende redenen ten grondslag:

1. Groot 'zittend bestand'

Het tekort ontstaat door het structureel hoge BUIG-volume (aantal bijstandsuitkeringen) van de gemeente Oldambt. Dit aantal is ongeveer drie keer zo hoog dan gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal. Daarbij bestaat een groot deel van het bestand uit inwoners die ouder zijn dan 55 jaar, langdurig bijstand ontvangen en/of een langere afstand tot de arbeidsmarkt hebben (trede 1 en 2 van de Participatieladder). Met als gevolg dat Oldambt, ondanks dat de in- en uitstroom afgelopen jaren niet significant afwijken van de vergelijkingsgroepen, een groot 'zittend bestand' houdt.

2. Langere verblijfsduur door toenemende complexiteit

Inwoners van de gemeente Oldambt verblijven langer in de uitkering dan alle vergelijkingsgroepen. Een belangrijke oorzaak voor de langere verblijfsduur is de toename van inwoners met meervoudige problematiek. Denk aan problemen op het gebied van gezondheid, schulden of huisvesting. Dit maakt dat de huidige doelgroep in Oldambt meer en intensievere begeleiding nodig heeft. Met als gevolg een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en een toename van de gemiddelde verblijfsduur in de uitkering.

3. Toenemende instroom van jongeren

We zien een duidelijke toename van jongeren die een beroep doen op een bijstandsuitkering. Daarbij valt op dat specifiek deze doelgroep in Oldambt relatief veel last heeft van één of meerdere complexe problemen, zoals psychische problematiek, armoede, huisvesting en beperkte toegang tot onderwijs en werk. Hierdoor heeft een groot deel van deze jongeren een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Veel van de jongeren staan aangemeld voor beschut werk. In de praktijk blijkt het beschutte werk echter niet altijd aan te sluiten bij de leefwereld en behoeften van de jongeren. Met als gevolg dat de re-integratie stagneert.

4. Instroom & belemmeringen statushouders

Op dit moment bestaat ongeveer 20% van het totale bijstandsvolume in de gemeente Oldambt uit statushouders. De inburgeringsverplichtingen, vanuit de Wet Inburgering 2021, vormen voor deze doelgroep een belemmering om te werken. Ook staan werkgevers in de regio Oost-Groningen nog niet altijd open voor deze doelgroep. Dit komt onder andere door het niet spreken van de taal en de benodigde extra ondersteuning.

5. Beperkte dienstverlening en onvoldoende aanbod voor trede 1 en 2

Het aandeel van inwoners op trede 1 en 2 (langere afstand tot de arbeidsmarkt) is in Oldambt significant hoger dan in andere gemeenten. Ongeveer 60% van het Oldambtse bestand is ingedeeld op trede 1 of 2. Inwoners op trede 1 en 2 vallen onder de verantwoordelijkheid van de klantmanagers van team Inkomen. We concluderen dat er de afgelopen jaren onvoldoende focus is geweest op deze doelgroep. Door beperkte dienstverlening (contact), in verband met een hoge caseload bij klantmanagers, is deze groep onvoldoende in beeld. Ook heeft Oldambt besloten om geen budget beschikbaar te stellen voor de dienstverlening aan deze groep. Met als gevolg dat er onvoldoende aanbod beschikbaar is voor deze groep (met veelal een grotere afstand tot de arbeidsmarkt) en de doorstroom wordt beperkt.

6. Knelpunten in samenwerking met Afeer

De gemeente Oldambt werkt actief samen met Afeer. Deze samenwerking is de afgelopen jaren flink verbeterd. Echter constateren wij de volgende knelpunten in de samenwerking met Afeer, die de door- en uitstroom belemmeren:

- *Beperkte gemeentelijke regie bij instroom:*
Afeer voert bij instroom in de bijstand de werkintake (beoordeling van de mogelijkheden tot werk) uit. Met als gevolg dat de gemeente onvoldoende grip heeft op de indeling van de doelgroep. Ook bestaat het risico dat alleen de meest kansrijke kandidaten worden doorgezet naar Afeer.
- *Scheiding tussen uitkering en werktraject:*
In Oldambt zijn het 'uitkeringstraject' en het 'werktraject' te ver van elkaar gescheiden. Het 'uitkeringstraject' valt onder regie van Oldambt en het 'werktraject' onder regie van Afeer. In Oldambt wordt nieuwe instroom eerst geholpen in het 'uitkeringstraject' en vervolgens wordt het 'werktraject' pas gestart. Dit zorgt voor een vertraging in de re-integratie, zeker voor de meest kansrijke doelgroep. Daarnaast is de gemeente voor de handhaving voor een groot deel afhankelijk van signalen vanuit Afeer (bijvoorbeeld no-shows voor een werkintake). Deze signalen moeten actiever en sneller worden gedeeld.
- *Geen gezamenlijk systeem:*
Er is geen gezamenlijk systeem met werkbedrijf Afeer. Dit bemoeilijkt de samenwerking en een soepele overdracht tussen de gemeente en Afeer.
- *Afhankelijkheid van Afeer:*
Oldambt is voor de dienstverlening naar werk vrijwel volledig afhankelijk van Afeer. Afgelopen jaren heeft Afeer haar dienstverlening uitgebreid en verder doorontwikkeld. Desondanks concluderen we dat de dienstverlening van Afeer niet volledig toereikend is voor de veranderende doelgroep (zoals jongeren met meervoudige problematiek).

Bovenstaande knelpunten geven een beeld van de oorzaken van het tekort en de uitdagingen voor de komende periode.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

De gemeente Oldambt heeft de volgende maatregelen getroffen om het tekort op het BUIG-budget terug te dringen:

Actielijn Arbeidsparticipatie

In 2023 startte de actielijn Arbeidsparticipatie, gericht op meer gemeentelijke grip op de nieuwe uitstroom en activering van het zittend bestand. Hiermee wilde de gemeente het aantal inwoners in langdurige bijstandssituaties zoveel mogelijk beperken. Dit moest bijdragen aan het reduceren van de uitkeringslast. Als onderdeel van deze actielijn zijn de volgende acties ingezet:

- Het krijgen van meer gemeentelijke grip op de nieuwe instroom in trede 1 en 2 door de instroom van bijstandsklanten 'strakker' te organiseren (inclusief juiste classificering trede 1 en 2 en 3 en hoger);
- Organiseren kennis, capaciteit en middelen voor de activeringswerkzaamheden voor de 'ontwikkelbare inwoners uit trede 1 en trede 2';

- Onderzoek naar de samenstelling en mogelijkheden van het zittend bestand. Dit betreft klanten in trede 1 en 2 én klanten die ‘langduriger’ in trede 3 en hoger zitten. Dit laatste zullen we in ieder geval in samenwerking met Afeer doen;
- Nagaan wat Afeer zou kunnen bijdragen aan de activering van trede 1 en 2 klanten en onderzoeken hoe de andere Afeer gemeenten dit hebben georganiseerd;
- Inventarisatie maken welke trajecten/middelen/projecten er al zijn (bijv. via de arbeidsmarktregio) die gericht zijn op het zittend bestand bij gemeenten waar we bij aan kunnen sluiten;
- Acties formuleren gebaseerd op de inventarisatie en mogelijkheden van het zittend bestand, de mogelijkheden in regionaal of breder verband en de bijbehorende middelen, kennis en capaciteit regelen;
- Een duidelijke keuze maken over de groepen (uit trede 1 en 2) die meer óf minder begeleiding krijgen (heldere beleidskeuze en daar ook naar handelen);
- In samenwerking met Afeer een aanpak ontwikkelen voor het zittend bijstandsbestand (mee te nemen in de nieuw te maken meerjarenafspraak met Afeer).

De uitvoering van bovenstaande acties loopt deels door in 2025 en verder.

Nieuwe re-integratieverordening: ‘Re-integratieverordening Participatiewet Oldambt 2024’

Er is een nieuwe re-integratieverordening vastgesteld in het kader van het Breed Offensief, met als doel de arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Het vergroten van de uitstroom draagt bij aan reductie van het BUIG-tekort.

De maatregelen uit het Breed Offensief zijn gericht op:

- Het makkelijker maken voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen;
- Mensen met een arbeidsbeperking voor langere tijd aan het werk te helpen;
- Werk voor mensen met een arbeidsbeperking aantrekkelijker te maken;
- Zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar makkelijker vinden.

Talent in zich (t):

In april 2024 is het project Talent in zich (t) gestart met het uitwerken van scenario’s voor begeleiding van trede 1 & 2. In de gewenste situatie heeft de gemeente Oldambt de regie over de ondersteuning aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en is de dienstverlening integraal. Wat naar verwachting een positief effect heeft op de ontwikkeling van inwoners richting participatie. In 2025 is ingestemd met het advies om een maatwerkgericht participatieprogramma uit te werken dat helpt om deze gewenste situatie te bereiken.

Dit programma vervangt de huidige participatieladder door een flexibeler systeem waarin mensen op hun eigen tempo en in hun eigen context kunnen werken aan participatie. Het is een programma dat passend is voor inwoners die niet in een vaste structuur van werktoeleiding passen, zoals inwoners met problemen op meerdere leefgebieden.

Afeer werkt momenteel aan een nieuwe visie op dienstverlening die goed past bij de uitgangspunten van Talent in zich (t). In deze conceptvisie staat dat Afeer streeft naar klantgerichte dienstverlening.

Het is belangrijk dat de rolverdeling tussen Afeer en de gemeente wordt herzien om een heldere regie en efficiëntere samenwerking te realiseren.

Acties door Afeer:

Afeer neemt verschillende maatregelen die bijdragen aan het vergroten van (de kans op) uitstroom, en daarmee het terugdringen van het BUIG-budget:

- Aanbodversterking:
Afeer werkt aan aanbodversterking, o.a. met 'Werklabs'. Zo is er een Werklab Pekela/De Aanpakkers, waarin mensen kennis kunnen maken met diverse werkzaamheden, die verband houden met de Kringloopwinkel op het Werklab. In Werklab Westerwolde kunnen mensen ontdekken of het werken in het groen bij ze past.
- Kansrijk Talent:
In de arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe biedt het traject 'Kansrijk Talent' een innovatieve aanpak om statushouders en andere werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt te activeren. Waar mogelijk worden ze begeleid naar werk of scholing. Het programma combineert persoonlijke ontwikkeling, groepsdynamiek en praktische trainingen en laat uitstekende resultaten zien. Door het succes is in korte tijd een olievlek ontstaan: al honderden deelnemers hebben hun certificaat behaald
- Beschut werk:
Oldambt heeft op dit moment 61 inwoners, die werkzaam zijn in een aangepaste omgeving: beschut werk. Vanuit het Rijk heeft Oldambt een taakstelling voor het realiseren van 38 beschutte werkplekken. Oldambt ligt daarmee dus ver boven de taakstelling van het Rijk. Oldambt heeft bijna 2x zoveel beschutte werkplekken als het landelijk gemiddelde. Dit aantal is te verklaren door de nauwe samenwerking met Afeer (en samenstelling van doelgroep), Afeer biedt veel mogelijkheden als het gaat om beschut werk. Op dit moment is er sprake van een wachtlijst. De wens is om op korte termijn meer beschutte werkplekken te realiseren.
- Loonkostensubsidie:
In het op 2 november 2023 vastgestelde nieuwe Beleidsplan 2023 – 2026 van Afeer is een lijn ingezet om het instrument loonkostensubsidie meer in te gaan zetten, zeker voor de nieuwe doelgroepen die anders een beroep konden doen op de Wsw of Wajong.

Overbrugbanen

Gemeente Oldambt biedt sinds 1 september 2023 overbrugbanen aan inwoners, die meestal al voor langere tijd, onbetaald of betaald (Wajong/ww/bijstand) thuis zitten. Met de overbrugbanen zorgen we voor een 'brug' naar betaald werkt. Een overbrugbaan is een tijdelijke baan (0,5 tot 1,5 jaar) met salaris om de afstand tussen de potentiële werknemer en toekomstige werkgever te overbruggen. In eerste instantie gaat het om werkzaamheden die worden verricht bij Afeer. Doel is het aanbieden van 60 overbrugbanen in 2025.

De overbrugbanen zijn gezamenlijk ontwikkeld door de regio en vergelijkbaar met de bekendere basisbanen in de stad Groningen. Daarnaast maakt het ook onderdeel uit van de regionale 'Nij begun Sociale Agenda (2025)'. Voor 500 personen uit de regio kan jaarlijks een traject worden gefinancierd, onder de noemer 'Nij begunbanen'.

Onderzoek tekort BUIG:

Gemeente Oldambt heeft begin 2025 een onderzoek laten uitvoeren naar de oorzaken van het BUIG-tekort. De conclusies van dit onderzoek geven inzicht in de oorzaken van het BUIG-tekort (zie onderdeel A) en dragen daarmee bij aan het reduceren van het tekort. Op basis van de conclusies van het onderzoek is Oldambt specifiek geadviseerd om aan de slag te gaan met het:

- in beeld brengen van de doelgroep en mogelijkheden van trede 1 en 2;
- ontwikkelen van aanbod gericht op maatschappelijke participatie voor trede 1 en 2;
- creëren van werkervaringsplaatsen voor statushouders;
- sturen op uitstroom naar werk via Afeer;
- in eigen beheer nemen van de werkintake;
- versnellen van de uitstroom binnen de eerste drie maanden; en
- vergroten van de inzet van LKS.

Met behulp van de conclusie en aanbevelingen gaat Oldambt aan de slag met het verder reduceren van het tekort.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Bovenstaande maatregelen worden in gezamenlijkheid ingezet en zijn gericht op het krijgen van meer gemeentelijke grip op de nieuwe uitstroom en het vergroten van de uitstroom. Door het verkrijgen van inzicht in het zittende bestand kunnen ontwikkelbare inwoners actief worden begeleid richting ontwikkeling. Ook bieden de maatregelen passende programma's voor statushouders en inwoners met meervoudige problematiek - doelgroepen die veel voorkomen in het bijstandsbestand van Oldambt. Deze maatregelen dragen daarmee bij aan het verlagen van de uitkeringslast.

De gemeente Oldambt is er in 2024 in geslaagd om 211 personen uit te laten stromen uit de uitkering. Dit was 31 plaatsingen meer dan het doel voor 2024.

De gemeente Oldambt gaat door met de inzet van maatregelen en neemt, indien nodig, aanvullende maatregelen om het tekort op de BUIG verder te reduceren.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. Omdat de financiering van de bijstand via de gemeenten verloopt, is het aan de colleges en raden van gemeenten om de aanvraag op te stellen en in te dienen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

De verklaring is slechts geldig indien het college deze met het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier heeft aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt verklaart dat het vóór 15 augustus 2025 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: 27 mei 2025

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: Berlinda Aukema

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: Cora-Yfke Sikkema

2. Instemming gemeenteraad

In artikel 10, eerste lid, onderdeel d, Besluit Participatiewet staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2025 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Oldambt stemt in met de onder 1 door het college van deze gemeente afgegeven verklaring.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: Cora-Yfke Sikkema

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: Jelte van der Meer